

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2024 r. na posiedzeniu bez udziału stron
w sprawie J. D. skazanej z art. 294 § 1 k.k. i art. 64 § 2 k.k.,
wniosku obrońcy skazanej – adwokata K. N.– o wyłączenie sędziego Sądu
Najwyższego Małgorzaty Bednarek od rozpoznania kasacji w sprawie o sygn. akt
IV KK 396/23 wniesionej przez obrońcę,
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt II
AKa 133/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Ostrołęce z dnia
16 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 18/17,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Małgorzatę Bednarek od
rozpoznania kasacji w sprawie o sygnaturze akt IV KK 396/23.**

UZASADNIENIE

W dniu 30 sierpnia 2023 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła kasacja obrońcy
skazanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 9 marca 2023 r.,
sygn. akt II AKa 133/22, utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w
Ostrołęce z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 18/17.

W wyniku losowania w dniu 12 września 2023 r. do rozpoznania tej sprawy
został wyznaczony Sędzia Sądu Najwyższego Ryszard Witkowski. Postanowieniem
z dnia 21 grudnia 2023 r. (KRI 293) Sąd Najwyższy wyłączył SSN Ryszarda

Witkowskiego od udziału w niniejszej sprawie kasacyjnej. Następnie do rozpoznania sprawy został wyznaczony SSN Paweł Kołodziejski. Postanowieniem z dnia 15 lutego 2024 r. (KRI 366) Sąd Najwyższy wyłączył SSN Pawła Kołodziejskiego od udziału w tej sprawie.

Zarządzeniem Prezesa Izby Karnej SN z dnia 16 lutego 2024 r. sprawa została przydzielona SSN Małgorzacie Bednarek. W dniu 8 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanej o wyłączenie sędziego SN Małgorzaty Bednarek od rozpoznania niniejszej sprawy z uwagi na wątpliwości co do jej bezstronności, wynikające z faktu uzyskania statusu sędziego Sądu Najwyższego na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Obrońca powołał się także na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości UE.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek obrońcy zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Jak wielokrotnie podkreślał Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie, oceniając zasadność wątpliwości co do bezstronności sędziego należy wziąć pod uwagę wszelkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego zachowanie. Przy dokonywaniu tej oceny nie bez znaczenia jest stosunek sędziego do wprowadzanych zmian w sądownictwie, publicznie wyrażany zarówno w procedurze konkursowej na stanowisko sędziego, jak i później, zwłaszcza w zakresie akceptacji niekonstytucyjnych działań organów władzy wykonawczej wobec sądów czy akceptacji utraty przez Krajową Radę Sądownictwa przymiotu niezależności. Przy spolaryzowaniu nastrojów społecznych, a w szczególności w środowisku sędziowskim, brak jest w tej sytuacji możliwości obiektywnego przekonania przeciętnie rozsądnej osoby, że zaistniałe okoliczności nie będą rzutowały na bezstronne osądzenie spraw (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2021 r., II KK 426/21, OSNK 2022, z. 2, poz. 6; postanowienia Sądu*

Najwyższego: z dnia 31 lipca 2023 r., II KK 82/23, LEX nr 3589744; z dnia 13 września 2023 r., I KK 210/23, LEX nr 3608721).

Wyznaczona do rozpoznania kasacji w przedmiotowej sprawie Sędzia Małgorzata Bednarek powołana została na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Już sam udział w procedurze powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami w/w ustawy prowadzi do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., z uwagi na sprzeczną z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej zależność tego organu od władzy wykonawczej i brak reprezentacji środowiska sędziowskiego (*por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22*). Skutek taki wynika z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (*por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNKW 2020, z. 2, poz. 7*).

W sposób szczególny argumenty te odnoszą się do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w której orzekała do momentu likwidacji tej Izby w lipcu 2022 r. sędzia Małgorzata Bednarek. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, toteż uznał on, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (*por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce*).

Wykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii

Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (*por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; 13 października 2021 r., II KO 30/21, LEX nr 3520480*).

Sąd Najwyższy badając w trybie art. 41 § 1 k.p.k. wniosek o wyłączenie sędziego winien więc mieć na względzie także stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i uwzględniać fakt, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie w/w ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a na gruncie prawa polskiego, jako bezwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W obecnej sprawie rozstrzyganie kasacji przez tak powołanego sędziego Sądu Najwyższego mogłoby wywołać u stron oraz w opinii publicznej przekonanie o braku bezstronności sądu. W interesie systemu wymiaru sprawiedliwości jest nie tylko troska o rzeczywistą bezstronność sędziego, ale także zapobieganie powstaniu negatywnego odbioru społecznego w tym przedmiocie. Taka potrzeba zachodzi w badanej sprawie.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[PGW]

[ms]

